

ZELENÍ

Připomínka ke Zprávě o uplatňování politiky územního rozvoje České republiky, ve znění aktualizace č. 1

ve smyslu ustanovení § 35 odst. 3 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu

Adresát:

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
Odbor územního plánování
Staroměstské náměstí 6
110 15 Praha 1
IDDS: 26iaava

1) Je třeba důrazně řešit problematiku vysychání české krajiny!

Navrhujeme nahradit třetí větu ustanovení č. 25 tímto zněním:

Vytvářet podmínky pro zvýšení přirozené retence srážkových vod v území ~~s ohledem na strukturu osídlení a kulturní krajinu~~ jako alternativy k umělé akumulaci vod **prioritně přímo v místě spadu, a to zejména razantními zásahy do organizace zemědělského půdního fondu v podobě důsledné ochrany všech krajinných prvků v zemědělské krajině, členění rozsáhlých bloků zemědělské půdy novými cestami se stromořadími, resp. alejemi, zakládáním remízů, zasakovacích travnatých pásů a průlehů, drobných vodních ploch, mokřadů apod.**

Odůvodnění:

Požadujeme upravit formulaci ustanovení článku č. 25 PÚR ČR, které se ukazuje ve světle aktuálních hrozeb eskalace sucha příliš slabé a neurčité. Vysychající česká krajina vyžaduje mnohem razantnější přístup, než jaký je v PÚR ČR nyní zakotven. Relativizující výrazy v současné formulaci („s ohledem na strukturu osídlení a kulturní krajinu“) nikterak nepodporují vymezování reálných opatření, která jsou spojena se zábory zemědělské půdy. Přestože jde o zábory směřující de facto k ochraně této půdy před vodní a větrnou erozí a před jejím vysycháním, naráží tak často paradoxně na pravidla ochrany zemědělského půdního fondu. Rozsáhlé bloky orné půdy spadají totiž v rámci územně plánovacích procesů velmi často pod nejvyšší stupeň ochrany půdy dle zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu. To brání vymezování účinných zásahů do krajiny a jejího vodního režimu. PÚR ČR musí zohlednit aktuální stav, kdy je vysychající česká krajina jednou z největších hrozeb pro zachování příznivých podmínek pro život lidí i rostlin a volně žijících živočichů na území ČR.

2) Je třeba účinně usměrňovat plošný rozvoj zástavby v okolí velkých měst!

Navrhujeme doplnění nového bodu d) v ustanovení článku č. 39 PÚR ČR - úkoly pro územní plánování v rozvojových oblastech a rozvojových osách:

Kraje v rozvojových oblastech a rozvojových osách stanoví rozvojový potenciál jednotlivých obcí v podrobnosti sídel, který bude odvozen od kvality jejich napojení na spádová centra osídlení veřejnou hromadnou dopravou, od úrovně a standardů dostupnosti jejich občanského vybavení a od principů plánování udržitelného rozvoje sídelní struktury.

Odůvodnění:

Už bezmála 30 let od změny režimu v roce 1989 se nedokázala česká územně plánovací praxe účinně vypořádat s negativními dopady spontánní, převážně tržními mechanismy řízené suburbanizace. Ta vede k nekoncepčnímu rozvoji sídel v okolí velkých měst bez ohledu na to, zda jsou tato sídla dostatečně vybavena alespoň základním občanským vybavením, nebo zda jsou dostatečně kvalitně dopravně napojena na síť veřejné hromadné dopravy. Důsledkem toho je zahlcení spádových měst individuální automobilovou dopravou generovanou z obytných satelitů v okolí, problémy s udržitelností rozvíjejících se satelitů v sociálním pilíři (chybí mateřské školy, školy, obchody a do budoucna i domovy pro seniory), neúspěšné záborů volné krajiny v okolí velkých měst a s tím související omezení prostoru pro příměstskou rekreaci pro obyvatele spádových měst apod.

Doposud aplikované obecné prohlášení obsažené v PÚR ČR nikterak nedonutily kraje, aby usměrnily rozvoj sídelní struktury v těch nejvíce exponovaných oblastech (tedy rozvojových oblastech a osách), tak aby odpovídal principům udržitelného rozvoje sídel. Stanovit limity rozvoje pro jednotlivé obce z pozice kraje bylo doposud v územně plánovací praxi tabu, ovšem po 30 letech tápání je zřejmé, že jiná možnost neexistuje. Při usměrnění rozvoje sídelní struktury je přitom nezbytné nutné jít do podrobnějšího měřítka sídel, nikoliv pouze obcí, neboť rozvojový potenciál jednotlivých odloučených sídel na území obce může být značně rozdílný. Pokud chceme zabránit pokračujícímu „rozpatlávání“ sídelní kaše kolem velkých měst, je nezbytné, aby zde kraje jednoznačně stanovily u jednotlivých obcí limity jejich rozvoje.

3) Je třeba jednou pro vždy vymazat kanál Dunaj-Odra-Labe!

Navrhujeme vypustit ustanovení článku č. 180 PÚR ČR bez náhrady. Tímto krokem tak zcela vypustit územní ochranu nesmyslného záměru plavebního kanálu Dunaj-Odra-Labe.

Odůvodnění:

Česko trápí sucho a vláda místo reálných opatření pro zadržování vody v krajině stále zvažuje stavbu ekonomicky i ekologicky nesmyslného plavebního kanálu Dunaj-Odra-Labe či jeho částí. Dle Komise pro životní prostředí Akademie věd ČR s sebou nese tento záměr řadu fatálních negativ, z nichž jmenujeme ty nejzásadnější:

- Těžké narušení přirozeného rozkladu organických látek a následná ztráta vody z dotčených půd a snížení jejich absorpční schopnosti.
- Natolik vysoké provozní náklady kvůli překonávání velkých výškových rozdílů, že nelze očekávat využití pro pravidelnou nákladní dopravu, což vede k ekonomické nerentabilitě projektu.
- Zhoršení ekonomické situace souběžné železniční dopravy.

- Pokles biodiverzity a každoroční úbytek nejohroženějších životodárných podpůrných a regulačních služeb ekosystémů.
- Nevratné ekologické škody na zbytcích relativně přirozených nivních biotopů.

V současné době, kdy lze už velmi intenzivně vnímat dopady klimatických změn i na území ČR, je přitom nutné mnohem naléhavěji řešit naprosto opačná opatření směřující k zadržení vody v krajině, nikoliv její rychlejší odvedení. Odhadované náklady na plavební kanál D-O-L jsou minimálně 610 miliard Kč a Zelení tak navrhuji v příštích 20 letech investovat obdobou částku následující vhodnější aktivity:

- 70 miliard na revitalizaci mokřadů, zejména říčních a potočních niv
- 45 miliard pro obce na adaptační opatření, jako například výsadba stromů, průsakové plochy, zelené střechy a fasády budov
- 30 miliard na adaptační opatření v lesích, především na urychlení změny druhové skladby
- 30 miliard na zajištění pitné vody
- 12 miliard na budování malých vodních nádrží
- 10 miliard na související aplikovaný výzkum a vývoj
- 8 miliard na rozšíření programu Dešťovka

Tuto iniciativu Zelených podpořilo v elektronické petici již 1587 lidí. Zelení navrhuji pustit plány na výstavbu plavebního kanálu Dunaj-Odra-Labe k vodě a v příštích 20 letech investovat plánované náklady na opatření skutečně řešící problém sucha v ČR!

4) Je třeba přestat brzdit rozvoj obnovitelných zdrojů energie!

Nesouhlasíme s návrhem vypustit ustanovení článku č. 199 - úkol pro územní plánování krajů týkající se vymezení ploch vhodných pro umístění obnovitelných zdrojů energie. Navrhujeme jeho ponechání ve zcela novém znění:

Vymezit na území krajů vhodné lokality pro rozvoj větrných elektráren, a to v rozsahu, který odpovídá celkovému instalovanému výkonu na území ČR alespoň 5800 MW.

Odůvodnění:

Navzdory trendům ve státech na západ od nás, v ČR ustrnul rozvoj větrné energetiky na mrtvém bodě. Na vině je jednak nedostatečná podpora rozvoje tohoto sektoru ve smyslu nastavení přiměřených výkupních cen, ale také velmi nepřehledný a nepředvídatelný režim povolování těchto staveb v území. Větrné elektrárny jsou jednoznačně stavby nadmístního významu, neboť jejich vliv na krajinný ráz je možné vnímat zpravidla vždy z území více obcí. Z toho důvodu je nutné na úrovni krajské územně plánovací dokumentace usměrnit jejich umístování tak, aby byl umožněn jejich žádoucí rozvoj ve vhodných lokalitách. Část krajů se vůči těmto stavbám ve svých zásadách územního rozvoje postavila jednoznačně negativně, část krajů využívá obecnou a prakticky neaplikovatelnou regulaci, která investorům celý režim nijak nevyjasňuje. Při povolování těchto staveb tak dochází ke kontroverzím, které pověst tohoto sektoru energetiky pouze dále zhoršují.

Přitom je zřejmé, že i v ČR existují lokality s dobrými klimatickými podmínkami, a zároveň s takovým typem krajiny, kde tyto stavby nepůsobí nepřiměřeně rušivě. Je v možnostech krajů, aby takovou typologii území v rámci zpracování zásad územního rozvoje stanovily. A to v takovém rozsahu, který odpovídá potenciálu ČR vypočtenému v podkladech Ústavu

fyziky atmosféry AV ČR, dle kterých byla stanovena hodnota 5800 MW instalovaného výkonu jako potenciál pro celou ČR.

Vyhodnocení tohoto úkolu provedeného v příloze 1a Zprávy o uplatňování PÚR ČR tak považujeme za nekorektní. Podklad pro hodnocení větrných elektráren zpracovaný Ministerstvem životního prostředí ČR nepředstavuje konečné naplnění úkolu, dle kterého měly být v krajských územně plánovacích dokumentacích pozitivně vymezeny oblasti vhodné pro umístování obnovitelných zdrojů energie. V samotném vyhodnocení úkolu se píše, že „metodika je podkladem pro další koncepční krajinně- a územně-plánovací dokumenty, zejména pak pro Koncepci ochrany přírody a krajiny, Zásady územního rozvoje a případně na ně navazující územní plány.“ Je tak zcela nesmyslné, aby byl úkol krajů aplikovat tuto metodiku a vymežit vhodné a nevhodné oblasti pro větrné elektrárny bez náhrady zcela zrušen.

Bez upřesnění vhodných a nevhodných oblastí pro umístění větrných elektráren v zásadách územního rozvoje bude i nadále umístování větrných elektráren vyvolávat spory mezi obcemi, nežádoucí kumulace a střety těchto záměrů (jako např. v Krušných horách), popř. bude pokračovat současný převažující stav - tedy že větrná energetika nebude v ČR rozvíjena vůbec. Územně plánovací procesy musí být nastavené tak, aby nebránily nahrazení fosilní energetiky obnovitelnými zdroji energie!

Mgr. Petr Štěpánek, CSc.
předseda Strany zelených

nám. W. Churchilla 1800/2
130 00 Praha 3 - Žižkov
IČ: 00409740